

Asia C-55/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

31.1.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w Warszawie (Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

24.1.2020

Valittaja:

Ministerstwo Sprawiedliwości (oikeusministeriö, Puola)

Vastapuoli:

R.G.

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohde

Minister Sprawiedliwościin (jäljempänä oikeusministeri) valitus 8.8.2019 tehdystä päätöksestä lopettaa kurinpitomenettely asianajaja R.G:n asiassa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

– Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY III luvun, mukaan lukien direktiivin 10 artiklan 6 kohta, soveltaminen asianajajien ja asianajajaluetteloon merkittyjen ulkomaisten lakimiesten kurinpitomenettelyihin;

– Kassaatiovalituksen tutkiminen tuomioistuimessa, josta on todettu, ettei se ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin;

– Prokurator Generalnyn (valtakunnansyyttäjä) ja Rzecznik Praw Obywatelskichin (oikeusasiamies) toimivalta tehdä kassaatiovalitus adwokacki sąd dyscyplinarnyn (asianajajien kurinpitoeelin) päätöksistä.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Voidaanko asianajajien ja asianajajaluetteloon merkittyjen ulkomaisten lakimiesten kurinpidollista vastuuta koskeviin menettelyihin, joissa asianajajalle voidaan määrätä sakko, hänen ammatinharjoittamisensa voidaan keskeyttää tai hänet voidaan erottaa asianajajakunnasta ja ulkomaiselle lakimiehelle voidaan määrätä sakko tai hänen oikeutensa tarjota oikeudellista avustamista Puolan tasavallassa voidaan keskeyttää tai kieltää, soveltaa palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY (jäljempänä palveludirektiivi) III luvun säännöksiä, mukaan lukien direktiivin 10 artiklan 6 kohta? Jos vastaus on myöntävä, sovelletaanko edellä mainittuihin asianajajien kurinpitoelimen menettelyihin asioissa, joissa näiden elimien ratkaisusta ei voida millään keinolla valittaa valtiollisiin tuomioistuimiin tai joissa ratkaisusta voidaan valittaa ainoastaan ylimääräisin muutoksenhakekeinoin, jollainen kassaatiovalitus Sąd Najwyższyyn (ylin tuomioistuin, Puola) on, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) määräyksiä, mukaan lukien sen 47 artikla, myös asioissa, joissa kaikki oleelliset seikat rajoittuvat yhden jäsenvaltion alueelle?
- 2) Onko asiassa, jossa – ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettussa menettelyssä – toimivalta tutkia kassaatiovalitus asianajajien kurinpitoelimen ratkaisusta taikka valitus ratkaisusta, jolla tällainen kassaatiovalitus on jätetty tutkimatta, on velvoittavien kansallisten säännösten mukaisesti viranomaisella, joka tämän kurinpitoelimen arvion sekä Sąd Najwyższyn 5.12.2019 antamassa tuomiossa, viitenumero III PO 7/18, ilmaiseman kannan mukaan ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, välttämätöntä jättää huomioimatta kansalliset säännökset, joilla vahvistetaan tällaisen elimen toimivalta, ja onko asianajajien kurinpitoelimen velvollisuutena välittää tällainen kassaatiovalitus tai valitus tutkittavaksi oikeusviranomaiselle, joka olisi toimivaltainen ilman kyseisiä säännöksiä?
- 3) Voiko asianajajien kurinpitoelin (tai pitäisikö sen) asiassa, jossa – ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettussa menettelyssä – Prokurator Generalnyllä ja oikeusasiamiehellä ei asianajajien kurinpitoelimen mielestä ole toimivaltaa kassaatiovalituksen tekemiseen kyseisen elimen ratkaisusta, ja tämä asianajajien kurinpitoelimen kanta on
  - a) vastoin Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższegon (ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaosto) – ts. elimen, joka sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti on toimivaltainen tutkimaan valituksen ratkaisusta, jolla kassaatiovalitus on jätetty tutkimatta, mutta joka asianajajien kurinpitoelimen sekä Sąd Najwyższyn 5.12.2019 antaman tuomion, viitenumero III PO

7/18, mukaan ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin – seitsemän tuomarin kokoonpanossa 27.11.2019 antamassa päätöksessä, viitenumero II DSI 67/18, ilmaisemaa kantaa,

- b) Izba Karna Sądu Najwyższego (ylimmän tuomioistuimen rikosjaosto) – ts. oikeusviranomaisen, joka ilman edellä mainittuja säännöksiä olisi toimivaltainen käsittelemään tällaisen valituksen – aiemmin ilmaiseman kannan mukainen,

jättää huomioimatta Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego ilmaiseman kannan?

- 4) Pitääkö asianajajien kurinpitoelimen jättää valitus tutkimatta, kun kyseessä on kolmannessa kysymyksessä tarkoitettussa tapauksessa asianajajien kurinpitoelimeen jätetty oikeusministerin valitus ja

- a) yksi tekijöistä, jonka perusteella sekä Sąd Najwyższy 5.12.2019 antaman tuomion, viitenumero III PO 7/18, että asianajajien kurinpitoelimen mukaan Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego eli kolmannen kysymyksen a kohdassa tarkoitettu elin ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, on toimeenpanovallan ja erityisesti oikeusministerin vaikutus sen kokoonpanoon,

- b) Prokurator Generalny, jolla Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego eli kolmannen kysymyksen a alakohdassa tarkoitettujen elimen mukaan on toimivalta tehdä kassaatiovalitus valituksen perusteella annetusta ratkaisusta mutta jolla Izba Karna Sądu Najwyższego eli kolmannen kysymyksen b kohdassa tarkoitettujen oikeusviranomaisen ja asianajajien kurinpitoelimen mukaan ei ole tällaista toimivaltaa, tehtävää hoitaa lain nojalla oikeusministeri,

jos vain tällä tavoin voidaan varmistaa käsittelyn yhdenmukaisuus perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa ja erityisesti välttää sellaisen viranomaisen, joka ei ole tässä määräyksessä tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, puuttuminen tähän käsittelyyn?

Viitatus unionin oikeussäännöt

Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY 10 artiklan 6 kohta

Euroopan unionin perusoikeuskirja, 47 artikla

Viitattut kansalliset oikeussäännöt

Asianajajista 26.5.1982 annetun lain (Prawo o adwokaturze, jäljempänä pr.a.) 11 §:n 2 momentti, 39 §:n 1 kohta, 40 §:n 1 ja 2 kohdat, 51 §, 54 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 ja 3 kohdat, 63 §, 80 §, 81 §:n 1 momentti, 82 §:n 2 momentti, 86 §, 88a §:n 1 ja 4 momentti, 89 §, 91 §, 91a §:n 1 momentti, 91b §, 91c § ja 9n §;

Ulkomaisten lakimiesten harjoittamasta oikeudellisesta avustamisesta Puolan tasavallassa 5.7.2002 annetun lain (ustawa o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, jäljempänä u.ś.p.z.) 4 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 ja 2 momentti;

Rikosprosessilain (kodeks postępowania karnego, jäljempänä k.p.k.) 100 §:n 8 momentti ja 521 §;

Syyttäjälaitoksesta 28.1.2016 annetun lain (prawo o prokuraturze, jäljempänä pr.p.) 1 §:n 2 momentti;

Korkeimmasta oikeudesta 8.12.2017 annetun lain (ustawa o Sądzie Najwyższym, jäljempänä u.S.N.) 24 §, 27 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta;

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Rzecznik Dyscyplinary Izby Adwokackiej w Warszawille (jäljempänä Varsovan asianajajaosaston kurinpitoasiamies) toimitettiin 8.8.2017 Prokurator Krajowy – Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego (jäljempänä apulaisvaltakunnansyyttäjä) 20.7.2017 päivätty kirje, jossa pyydettiin aloittamaan kurinpitomenettely asianajaja R.G:tä vastaan. Kyseisen viranomaisen mielestä asianajaja R.G:n 10. ja 11.10.2016 julkaistut lausunnot, joissa hän kommentoi hypoteettista mahdollisuutta syyttää hänen asiakastaan, Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa D.T:tä rikoksesta, ylittivät asianajajan sananvapauden rajat ja saattoivat olla laiton uhkaus ja täyttivät kurinpitorikkomuksen tunnusmerkistön.
- 2 Varsovan asianajajaosaston kurinpitoasiamies kieltäytyi 7.11.2017 tekemällään päätöksellä aloittamasta kurinpitomenettelyä. Tämä päätös kumottiin apulaisvaltakunnansyyttäjän valituksen johdosta Sąd Dyscyplinary Izby Adwokackiej w Warszawien (Varsovan asianajajaosaston kurinpitoelin, Puola; jäljempänä Sąd Dyscyplinary) 23.5.2018 antamalla päätöksellä ja asia siirrettiin kurinpitoasiamiehen käsiteltäväksi. Päätöksellään 18.6.2018 kurinpitoasiamies aloitti kurinpitomenettelyn asianajaja R.G:n sananvapauserikkomuksista 10. ja 11.10.2016. Päätöksellään 28.11.2018 kurinpitoasiamies lopetti tutkinnan todeten, ettei teoissa ollut kyse kurinpitorikkomuksesta. Apulaisvaltakunnansyyttäjän ja oikeusministerin valitusten jälkeen Sąd Dyscyplinary kumosi kyseisen päätöksen 13.6.2019, ja asia siirrettiin kurinpitoasiamiehelle uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksellään 8.8.2019 kurinpitoasiamies lopetti taas asianajaja R.G:tä koskevan

kurinpitomenettelyn. Päätöksestä valittivat sekä apulaisvaltakunnansyyttäjä että oikeusministeri.

- 3 Tällä hetkellä Sąd Dyscyplinarny käsiteltävänä on (voi olla) oikeusministerin valitus; apulaisvaltakunnansyyttäjän valituksen osalta taas kurinpitoasiamies jätti valituksen tutkimatta 30.8.2019 tekemällään päätöksellä, jonka Sąd Dyscyplinarny kuitenkin kumosi 10.12.2019; tähän päivään mennessä kurinpitoasiamies ei ole siirtänyt kyseistä valitusta Sąd Dyscyplinarnylle.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 4 Arvionsa mukaan Sąd Dyscyplinarny kyseisen asian käsittelijänä on toimivaltainen esittämään ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle. Sąd Dyscyplinarny on SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, koska se on lain nojalla perustettu, luonteeltaan pysyvä ja ratkaisutoiminnassaan riippumaton elin (pr.a:n 89 §:n 1 momentti), joka ratkaisee riita-asioita käsitellessään kurinpitoasiamiehen esityksiä asianajajien rankaisemisesta ja valituksia kurinpitoasiamiehen päätöksistä jättää tutkimatta tai lopettaa kurinpitomenettely, soveltaa laissa säädettyjä prosessisäännöksiä – asianajajalakia ja rikosprosessilakia –, jonka ratkaisut ovat sitovia ja täytäntöönpanokelpoisia, joka toimii osapuolten hakemuksesta eikä viran puolesta ja joka on velvollinen soveltamaan lakia. SEUT 267 artiklan tarkoittamana viimeisen oikeusasteen tuomioistuimena se on lisäksi jopa velvollinen esittämään ennakkoratkaisupyynnön.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys – palveludirektiivi

- 5 Sąd Dyscyplinarny on epävarma palveludirektiivin tulkinnasta, tarkemmin sanottuna siitä, sovelletaanko direktiivin III luvun säännöksiä asianajajien ja asianajajaluetteloon merkittyjen ulkomaisten lakimiesten kurinpitomenettelyihin, vaikka kaikki oleelliset seikat rajoittuvat yhden jäsenvaltion alueelle. Kysymys on merkityksellinen asian ratkaisemisen kannalta. Jos direktiivin III luvun säännöksiä sovelletaan asianajajien ja asianajajaluetteloon merkittyjen ulkomaisten lakimiesten kurinpitomenettelyihin, nämä menettelyt kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan ja niihin sovelletaan – sekä siltä osin kuin ne ovat vireillä asianajajien kurinpitoelimissä että siltä osin kuin ne ovat tai voivat olla vireillä tuomioistuimissa tai muissa valtion viranomaisissa asianajajien kurinpitoelimien päätöksistä tehtyjen valitusten johdosta – myös perusoikeuskirjan määräyksiä, erityisesti sen 47 artiklaa. Tällöin Sąd Dyscyplinarnylla on unionin lainsäädännön perusteella velvollisuus varmistaa, että sen käsittelemissä asioissa noudatetaan kyseisessä määräyksessä vahvistettua oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatetta.
- 6 Sąd Dyscyplinarny mielestä edellä esitettyyn kysymykseen tulee vastata myöntävästi. Unioniin sijoittuneiden asianajajien tarjoama oikeudellinen avustus kuuluu epäilemättä palveludirektiivin 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan – tällainen avustus on palvelu, jota tarjoaa jäsenvaltiossa liiketoimintaa harjoittava

palveluntarjoaja, erityisesti koska Puolan lainsäädännön mukaan asianajajat ovat yrittäjiä ja harjoittavat liiketoimintaa. Asianajajien tarjoama oikeudellinen avustus ei ole poissuljettu myöskään direktiivin 2 artiklan 2 kohdan a–l alakohdan rajoitussäännöksillä. Şad Dyscyplinarnyn mielestä järjestelmä, jossa asianajajien luetteloon tehdään ja sieltä poistetaan merkintöjä, muodostaa palveludirektiivin 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun ”lupajärjestelmän”. Asianajajien kurinpitomenettely on myös osa tätä järjestelmää, sillä asianajajien kurinpitoelimet voivat de facto keskeyttää asianajotoiminnan harjoittamisen sallivan päätöksen toimeenpanon (määräämällä seuraamukseksi ammattitoiminnan harjoittamisen keskeyttämisen tai peruuttamalla määrääjäksi oikeuden tarjota oikeudellista avustamista Puolan tasavallan alueella) tai peruuttaa tällaisen päätöksen vähintään kymmenen vuoden ajaksi (määräämällä seuraamukseksi asianajajakunnasta erottamisen tai kiellon tarjota oikeudellista avustamista Puolan tasavallan alueella). Heti kurinpitoelimen päätöksen tultua lainvoimaiseksi asianajaja tai ulkomainen lakimies menettää – väliaikaisesti tai lopullisesti – oikeuden tarjota palveluita. Tämä tarkoittaa tosiasiallisesti direktiivin 10 artiklan 6 kohdan mukaista luvan peruuttamista.

- 7 Şad Dyscyplinarnyn mielestä myöskään palveludirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa ei suljeta pois direktiivin III luvun säännösten soveltamista käsiteltävänä oleviin kurinpitomenettelyihin. Muiden direktiivien säännökset, joilla säännellään oikeudellisen avustuksen tarjoamisen aloittamisen ja harjoittamisen erityispiirteitä palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden puitteissa eivät ole ristiriidassa III luvun säännösten kanssa. Vaikka tällainen ristiriita esiintyisikin suhteessa johonkin direktiivin III luvussa säädettyyn seikkaan, se ei koskisi III lukua kokonaisuutena. Näissä erillisdirektiiveissä säännellään oikeudellisen avustuksen tarjoamista vain siltä osin kuin oikeudelliset palvelut sisältävät ulkomaisen elementin ja kuuluvat sellaisina perustamissopimuksen palvelujen tarjoamisen vapauden tai sijoittautumisvapauden piiriin. Sen sijaan palveludirektiivin III luvun soveltamisala on laajempi, koska se kattaa myös ne tilanteet, jotka ovat luonteeltaan puhtaasti kotimaisia (unionin tuomioistuimen tuomio 30.1.2018, *College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amersfoort ja Visser Vastgoed Beleggingen BV*, C-360/15 ja C-31/16). Näin ollen – vähintäänkin täysin kotimaisten tilanteiden osalta – palveludirektiivin III luvun säännöksiä ei tulisi jättää soveltamatta direktiivin 3 artiklan 1 kohdan perusteella.
- 8 Palveludirektiivin III luvun säännösten soveltamista käsiteltävänä oleviin menettelyihin asianajajien kurinpitoelimissä ei suljeta pois myöskään direktiivin 1 artiklan 5 kohdassa. Pr.a:n 86 §:n mukaisesti kurinpitomenettelyt käsitellään rikosprosessista riippumatta. Lisäksi kurinpitomenettelyn tarkoitus on olennaisesti erilainen kuin rikosprosessin. Kurinpitomenettelyn tarkoituksena on ennen kaikkea varmistaa oikeudellisen avustuksen tarjoamisen sääntelyjärjestelmän tehokkuus. Tässä mielessä se on osa ”lupajärjestelmää”, jota ilman menettely menettäisi merkityksensä.

Toinen ennakkoratkaisukysymys – toimivalta tutkia kassaatiovalitus tai valitus päätöksestä jättää kassaatiovalitus tutkimatta

- 9 Toinen kysymys koskee sitä, mikä on toimivaltainen elin tutkimaan asianajajien kurinpitoelimen päätöksestä tehdyn kassaatiovalituksen tai valituksen päätöksestä jättää kassaatiovalitus tutkimatta. U.S.N:n 27 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohtan mukaisesti Sąd Najwyższy käsittelmät asianajajalakiin perustuviin kurinpitomenettelyihin liittyvät asiat kuuluvat Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego (jäljempänä Izba Dyscyplinarna SN) toimivaltaan. Kysymys siitä, onko Izba Dyscyplinarna SN perusoikeuskirjan 47 artiklan tarkoittama riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, on jo ollut unionin tuomioistuimen ja Sąd Najwyższy tarkastelun kohteena. Viitaten unionin tuomioistuimen 19.11.2019 antamaan tuomioon A.K. (Ylimmän tuomioistuimen kurinritojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, Sąd Najwyższy katsoi 5.12.2019 antamassaan tuomiossa, viitenumero III PO 7/18, että Izba Dyscyplinarna SN ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin. Yksi tekijöistä, joiden perusteella Sąd Najwyższy päätyi kyseiseen lopputulokseen, oli toimeenpanovallan eli erityisesti oikeusministerin vaikutus kyseisen elimen kokoonpanoon.
- 10 Tässä tilanteessa näyttää mahdolliselta ja tarpeelliselta jättää huomioimatta kansalliset säännökset, joihin Izba Dyscyplinarna SN:n toimivalta perustuu, eli u.S.N:n 27 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta. Tällöin toimivaltainen elin käsittelemään kassaatiovalitukset ja valitukset olisi u.S.N. 24 §:n nojalla Izba Karna Sądu Najwyższego (jäljempänä Izba Karna SN), sillä asianajajien kurinpitoasioihin sovelletaan k.p.k:n säännöksiä. EUT:n selvennystä tarvitaan kuitenkin siihen, onko edellä esitetty johtopäätös perusteltu myös silloin, kun edellä mainitun huomioimatta jättämisen tekee Sąd Najwyższy sijasta itse asianajajien kurinpitoelin.
- 11 Koska kansallisen lainsäädännön nojalla asianajajien kurinpitoelin on tuomion julistamisen tai antamisen jälkeen velvollinen opastamaan oikeudenkäynnin osapuolia (mahdollisesti myös oikeusministeriä) muutoksenhaun määräajoista ja tavasta tai siitä, ettei muutoksenhaku ole mahdollista, Sąd Dyscyplinarny pyrkii selvittämään, tulisiko sen Sąd Najwyższy 5.12.2019 antaman tuomion sisällön perusteella jättää huomioimatta opastusta muotoillessaan u.S.N:n 27 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta ja opastaa, että valitukset – sikäli kun tuomioistuin toteaa muutoksenhaun ylipäätään mahdolliseksi – tulee osoittaa Izba Karna SN:lle.
- 12 Toinen kysymys perustuu oletukseen, että ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettu menettely, mukaan lukien nyt käsiteltävä menettely, kuuluu perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 47 artiklan soveltamisalaan. Tämä oletus, joka ratkaisee kysymyksen tutkittavaksi ottamisen, täyttyy ensinnäkin, jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi. Toiseksi Sąd Dyscyplinarnyn mielestä voidaan epäillä asian puhtaasti kansallista luonnetta ottaen huomioon, että se koskee asianajaja R.G:n toimia hänen esiintyessään Eurooppa-neuvoston

puheenjohtajan D.T:n edustajana. Kolmanneksi unionin tuomioistuin katsoo, että sen toimivaltaa määrittävä liittymä unioniin syntyy jo asian mahdollisesta rajat ylittävästä luonteesta tai sääntöjen soveltamisesta. Riittää, että toisen jäsenvaltion yrittäjät voisivat olla kiinnostuneita harjoittamaan säänneltyä toimintaa toisessa jäsenvaltiossa (ks. tuomio 11.6.2015, Berlington, C-98/14 ja siinä mainittu oikeuskäytäntö; tuomio 1.6.2010, Blanco Perez ja Chao Gomez, C-570/07 ja C-571/07; tuomio 19.7.2012, Garkalns, C-470/11 ja tuomio 15.11.2016, Ullens de Schooten, C-268/15, 50 kohta). Lisäksi sen toteamiseen, että liittymä unioniin ja unionin tuomioistuimen toimivaltaan on olemassa, riittää se, että sääntelyn alaisen liiketoiminnan palveluiden käyttäjien joukossa voi mahdollisesti olla muiden jäsenvaltioiden kansalaisia (em. tuomio Berlington ja em. tuomio Ullens de Schooten, 51 kohta). Epäilemättä Izba Adwokacka w Warszawien (Varsovan asianajajaosasto) asianajajien, jopa itse asianajaja R.G:n, asiakkaiden joukossa voi olla ja varmuudella onkin muiden jäsenvaltioiden kansalaisia. Neljänneksi unionin tuomioistuimen toimivalta vastata ennakkoratkaisukysymyksiin asiassa, jossa kaikki seikat rajoittuvat yhteen jäsenvaltioon, voi olla perusteltua olosuhteissa, joissa kansallisessa oikeudessa veloitetaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntämään sen jäsenvaltion, jossa tämä tuomioistuin toimii, kansalaiselle samat oikeudet kuin jonkin muun jäsenvaltion kansalaisella olisi unionin oikeuden perusteella samanlaisessa tilanteessa (em. tuomio Ullens de Schooten, 52 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö). Puolan lainsäädännön valossa olisi vaikea hyväksyä sitä, että muita (ylempiä) normeja tulisi soveltaa asianajajaluetteloon merkittyjen muista jäsenvaltioista tulevien ulkomaisten lakimiesten sekä asianajajien, joilla on tällaisten valtioiden kansalaisuus tai jotka tarjoavat palveluita muiden jäsenvaltioiden kansalaisille, kurinpitomenettelyihin, kun taas muita (alempia) normeja sovellettaisiin muihin asianajajiin eli niihin, joilla on Puolan kansalaisuus ja jotka edustavat puolalaisia asiakkaita. Tällainen käänteinen syrjintä ei olisi Puolan lainsäädännön mukaan hyväksyttävää.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys – tapa, jolla ratkaistaan, onko kassaatiovalitus mahdollinen

- 13 Syistä, jotka on jo esitetty toisen kysymyksen perusteluissa, on tarpeen selventää paitsi sitä, mikä viranomainen on toimivaltainen tutkimaan mahdollisen Sąd Dyscyplinarnyn päätöksestä tehdyn kassaatiovalituksen tai valituksen päätöksestä, jolla tällainen kassaatiovalitus on jätetty tutkimatta, myös sitä, onko tällainen kassaatiovalitus ylipäätään mahdollinen. Tämä on oleellista sekä sen ohjeistuksen sisällön kannalta, jonka Sąd Dyscyplinarny on velvollinen antamaan julistaessaan tai antaessaan tuomion, että myös niiden velvollisuuksien vuoksi, jotka koituvat Sąd Dyscyplinarnylle, jos kassaatiovalitus tehdään, sekä myös siksi, että tarvittaessa voidaan muulla tavoin varmistaa perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimusten toteutuminen tässä suhteessa. Edellä kohdassa 12 esitetyistä syistä kysymys kuuluu unionin oikeuden piiriin ja sen selventäminen kuuluu unionin tuomioistuimen toimivaltaan.
- 14 Sąd Dyscyplinarnyn epäilykset johtuvat siitä, että Izba Karna SN:n tähän mennessä esittämän kannan, oikeuskirjallisuuden sekä myös asianajajien

kurinpitoelimien mukaan käsiteltävän kaltaisissa asioissa osapuolet eivätkä myöskään valtakunnansyyttäjä tai oikeusasiamies voi tehdä kassaatiovalitusta. Erityisesti tällaisissa asioissa osapuolilla ei ole oikeutta hakea ns. ylimääräistä kassaatiota, josta säädetään k.p.k. 521 §:ssä. Myös Sąd Dyscyplinarny jakaa tämän käsityksen. Kuitenkin Izba Dyscyplinarna SN totesi seitsemän tuomarin kokoonpanossa 27.11.2019 antamassaan ratkaisussa, viitenumero II DSI 67/18 joka vieläpä annettiin toisessa asianajaja R.G:tä koskevassa asiassa, että tällaisissa asioissa k.p.k. 521 §:n mukainen kassaatio on mahdollinen. Tämä tarkoittaisi, että näissä asioissa kassaatiovalituksen voisivat tehdä valtakunnansyyttäjä ja oikeusasiamies. Tämän vuoksi Sąd Dyscyplinarny epäilee, tulisiko edellä mainittu Izba Dyscyplinarna SN:n kanta – joka ei lisäksi sido sitä muodollisesti – ottaa huomioon, vai onko se vailla oikeudellista merkitystä, koska kuten jo edellä on tuotu esiin Sąd Najwyżsyzyn 5.12.2019 antaman tuomion, viitenumero III PO 7/18, mukaan Izba Dyscyplinarna SN ei ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys – tapa, jolla varmistetaan, että asia tutkitaan perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa

- 15 Käsiteltävänä olevassa asiassa Sąd Dyscyplinarnyn on tutkittava oikeusministerin valitus, jota hän ei ole tehnyt oikeudenkäynnin osapuolena vaan pr.a:n 88a §:n 4 momentin mukaisena erityistoimijana, jollaisena hänellä on oikeus muutoksenhakuun kaikissa asioissa. Izba Karna SN:n tähänastisen kannan, oikeuskirjallisuuden sekä myös asianajajien kurinpitoelimien mukaan tällaisissa tapauksissa Sąd Dyscyplinarnyn päätöksestä pitää voimassa valituksen kohteena ollut päätös tutkinnan lopettamisesta ei ole mahdollista tehdä kassaatiovalitusta. Kuitenkin Izba Dyscyplinarna SN otti eri kannan seitsemän tuomarin kokoonpanossa 27.11.2019 antamassaan ratkaisussa, viitenumero II DSI 67/18, jossa todettiin, että tällaisesta päätöksestä kassaatiovalituksen voi tehdä valtakunnansyyttäjä, joka pr.p:n 1 §:n 2 momentin perusteella on juuri oikeusministeri. Oleellista on, että yksi tekijöistä, joiden perusteella Sąd Najwyższy päätyi siihen johtopäätökseen, ettei Izba Dyscyplinarna SN ole perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, oli toimeenpanovallan eli erityisesti oikeusministerin (joka on samalla valtakunnansyyttäjä) vaikutus sen kokoonpanoon.
- 16 Edellä esitettyjen olosuhteiden valossa sekä myös sen tosiseikan perusteella, että niin nyt käsiteltävänä oleva asia kuin asia II DSI 67/18:kin koskivat samaa asianajajaa ja että käsiteltävänä oleva asia aloitettiin apulaisvaltakunnansyyttäjän hakemuksesta ja siinä asianajajaa kohtaan esitetyt väitteet liittyvät hänen lausuntoonsa syyttäjälaitoksen toiminnasta, Sąd Dyscyplinarny tunnistaa riskin, että vaikka toisessa ja kolmannessa kysymyksessä tarkoitettuja keinoja sovellettaisiin – eli vaikka Sąd Dyscyplinarny katsoisi, ettei kassaatiovalitus ole käsiteltävänä olevassa asiassa mahdollinen ja että mahdollinen valitus päätöksestä, jolla kassaatiovalitus on jätetty tutkimatta, tulee ohjata Izba Karna SN:lle – valtakunnansyyttäjän (oikeusministeri) tekemä kassaatiovalitus tutkitaan kuitenkin

Izba Dyscyplinarna SN:ssa. Tämä mahdollisuus herättää kysymyksen siitä, mitä Sąd Dyscyplinarny – jos se pitää riskiä todellisenä – voi (tai sen pitäisi) tehdä estääkseen tällaisen tilanteen ja varmistaakseen, että perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimuksia noudatetaan käsiteltävänä olevassa asiassa.

- 17 Oikeusministerin toimiminen erityistoimijana antaa aihetta pohtia, pitäisikö Sąd Dyscyplinarnyn jättää valitus tutkimatta yllä mainitun todellisen riskin esiintyessä, vaikka valituksen tutkiminen olisi prima facie velvoittavien säännösten nojalla mahdollista. Muutoin voidaan päätyä tilanteeseen, jossa de facto sama toimija – toimiessaan välillä oikeusministerinä, välillä valtakunnansyyttäjänä ja välillä yksikkönä, jolla on tosiasiallisesti ratkaiseva vaikutus Izba Dyscyplinarna SN:n kokoonpanoon, joka sitten myöntää hänelle lainvastaisen oikeuden tehdä kassaatiovalitus ja joka lopulta käsittelee kyseisen kassaatiovalituksen – aiheuttaa toimillaan, ettei käsiteltävänä olevaa asiaa tutkita perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa.